

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

24.12.2020

Олы Кайбыч авылы

№ 544

«2021-2025 елларга Кайбыч муниципаль районында
мәдәниятне үстерү» муниципаль программасын раслау
турында

Мәдәният һәм сәнгатьне үстерү, районның тарихи-мәдәни мирасын саклау, музейларны комплекслы үстерү, китапханә хезмәте күрсәтү системасын үстерү, районның милли мәдәният традицияләрен саклау, үзешчән сәнгать коллективларының һәм башкаручыларның ижади мөмкинлекләрен тормышка ашыру өчен шартлар тудыру, шулай ук балаларга һәм яшьләргә эстетик әхлакый тәрбия бирү өчен шартлар тудыру максатыннан, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ**:

1. Кушымта итеп бирелә торган «Кайбыч муниципаль районында 2021-2025 елларга мәдәниятне үстерү» муниципаль программасын расларга.

2. Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының «2016-2020 елларга Кайбыч муниципаль районында мәдәниятне үстерү муниципаль программасын раслау турында» 2015 елның 13 ноябрәндәге 368 номерлы карарын 2021 елның 1 гыйнварыннан үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районының рәсми сайтында Интернет-телекоммуникация челтәрендә урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасары Ф.Ф. Петуховага йөкләргә.

Башкарма комитет Житәкчесе
вазыйфаларын башкаручы,
Башкарма комитет
Житәкченең беренче урынбасары

Э. Х. Заһидуллина

Татарстан Республикасы
Кайбыч муниципаль районы
Башкарма комитетының
2020елның «24» декаберенә
544 номерлы карарына
кушымта

**«2021-2025 ЕЛЛАРГА
КАЙБЫЧ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНДА
МӘДӘНИЯТНЕ ҮСТЕРҮ»
МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ**

«2021-2025 елларга Кайбыч муниципаль районында мәдәниятне үстерү»

**муниципаль программасының
ПАСПОРТЫ**

Программаның исеме	«2021-2025 елларга Кайбыч муниципаль районында мәдәниятне үстерү» муниципаль программасы
Программаны эшләү өчен нигез	«Китапханә эше турында» 1994 елның 29 декабрдәгә 78-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында» 2002 елның 25 июндәгә 73-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Мәдәният турында» 1998 елның 3 июлдәгә 1705 номерлы Татарстан Республикасы Законы, Кайбыч муниципаль районы Уставы
Программаны эшләүче	Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның ярдәмче программалары	<ol style="list-style-type: none"> 1. «2021-2025 елларга китапханә эшен үстерү» 2. «2021-2025 елларга мәдәни-ял тибындагы учреждениеләрне үстерү һәм халык ижатына ярдәм итү» 3. «2021-2025 елларга Кайбыч муниципаль районында архив эше үсеше» 4. «2021-2025 елларга Кайбыч муниципаль районында музейны үстерү»
Программаның максатлары һәм бурычлары	<p>Максатлары:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Кайбыч муниципаль районының мәдәни-тарихи мирасын саклау, оптималь файдалану, халыкның барлык катламнарының, бигрәк тә үсеп килүче буынның мәдәният кыйммәтләренә якынау мөмкинлеген тәмин итү; - мәдәният учреждениеләрен этаплап модернизацияләү; -муниципаль районның авыл жирлекләрендә мәдәни үзәкләр булдыру; - клублар һәм мәдәни-ял үзәкләре эшчәнлеген тәмин итү; - мәдәният өлкәсендә волонтерлык хәрәкәтен үстерү. <p>Район архивының кулланучыларның сорауларын үтәү һәм аларны үтәүнең норматив срокларын үтәү буенча эшчәнлегенә нәтижәләгән арттыру.</p> <p>Бурычлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мәдәният учреждениеләренә матди-техник базасын саклап калу һәм ныгыту; - биналар һәм йортлар төзү, биналарны капитал ремонтлау, аларны жиһазлар белән тәмин итү; - ижади кадрлар, мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә белгечләр әзерләү системасын камилләштерү; - район ижат коллективларының Бөтенроссия, республика, төбәкара, зона смотрларында, конкурсларда, күргәзмәләрдә һәм фестивальләрдә катнашуын тәмин итү; - мәдәниятне, милләтара, төбәкара һәм халыкара мәдәни элементларне саклау һәм үстерү буенча федераль, республика һәм район программаларында катнашу;

	<ul style="list-style-type: none"> - халыкка китапханә-мәгълүмати хезмәт күрсәтүнең дистанцион һәм стационар булмаган формаларын үстерү, аерым категория – инвалидлар һәм тормыш эшчәнлегә чикләнгән башка затларны да кертеп; - мәдәни-ял итү эшчәнлегә өлкәсендә халык өчен хезмәт күрсәтү күләмнәрен һәм төрләрне киңәйтү; -мәдәният учреждениеләре базасында мәгърифәтчелек һәм мәдәни-ял юнәлешендәге коммерциячел булмаган оешмалар программаларын һәм проектларын гамәлгә ашыру; - укучыларның ижади инициативасын, музыкаль, хореография һәм сәнгать сәләтләрен үстерү; - сәләтле балалар һәм яшьләрнең потенциал сәләтләрен үстерү һәм гамәлгә ашыру өчен оптималь шартлар тудыру; -мәдәниятара хезмәттәшлекне үстерү, төбәкара мәдәни хезмәттәшлекне киңәйтү, мәдәни кинлекне миллиләштерү; -мәдәният учреждениеләрен квалификацияле персонал белән тәмин итү өчен кадрлар әзәрләү һәм идарә итүнең заманча механизмнарын гамәлгә кертү; -Татарстан Республикасы Архив фонды документларын саклау, исәпкә алу һәм алардан файдалануның тиешле шартларын тәмин итү.
<p>Программаны тормышка ашыру вакыты</p>	<p>2021-2025 еллар</p>
<p>Программаны финанслау күләме һәм чыганаclarы</p>	<p>Муниципаль программаны финанслау чаралары һәм күләмнәре муниципаль район бюджеты мөмкинлекләрен исәпкә алып ел саен корректировкалануына тиеш. Муниципаль программа чараларын финанслау шулай ук аның башкаручылары хисабына башкарылачак.</p> <p>Программа буенча барлыгы - 76270,93 мең сум.</p> <p>Шул исәптән ярдәмче программалар буенча:</p> <p>«2021-2025 елларга китапханә эшен үстерү»-16256.31 мең сум</p> <p>«2021-2025 елларга мәдәни-ял итү тибындагы учреждениеләрне үстерү һәм халык ижатына ярдәм итү»</p> <p>- 37518, 81 мең сум</p> <p>3. «2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районында архив эшен үстерү» - 496,21 мең сум</p> <p>4. «2021-2025 елларга Кайбыч муниципаль районында музейны үстерү» - 21999,60 мең сум</p>
<p>Акча белән идарә итүчеләр</p>	<p>«Кайбыч муниципаль районы халкына мәдәни-ял итү хезмәте күрсәтү үзәге» МБУ</p> <p>«Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ</p> <p>«2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районында архив эшен үстерү»</p> <p>«2021-2025 елларга Кайбыч муниципаль районында музейны үстерү»</p>
<p>Программаны гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре һәм аның</p>	<p>1.Район мәдәният учреждениеләре тарафыннан үткәрелә торган чараларның һәм хезмәтләрнең сыйфатын арттыру.</p> <p>2.Мәдәният учреждениеләре белгечләренә квалификациясен</p>

<p>социаль - икътисадый нәтижелелеге категория-ләрә күрсәткечләрә</p>	<p>күтәрү. 3.Клуб формированиеләрәненә эш спектрн кинәйтү, шул исәптән мәнфәгатләр буенча клублар һәм үзешчән коллективларның. 4.Халыкның төрле катламнары белән эшләү формаларын төрлеләндерү: - район халкына сыйфатлы хезмәт күрсәтү һәм чаралар үткәрү өчен профессиональ һәм ярымфессииональ ижади коллективлар булдыруга ярдәм итү; - үзешчән коллективларның гастроль эшчәнлеген оештыру; -ачык электрон китапханәләрне, музей Интернет-ресурсларын формалаштыру аша һәр гражданның милли һәм дөньякүләм мәдәни хәзинәләренә киң, нинди дә булса чикләүләрсез үтемләлеген тәэмин итү. 5. Мәдәният хезмәткәрләренә социаль тәэмин ителеше, ижат коллективларына финанс ярдәме күрсәтү, социаль әһәмиятле проектлар дәрәжәсенә артуы. 6. Традицион документларны электрон рәвешкә күчерү нигезендә Кайбыч районының электрон архив ресурсын булдыру.</p>
---	--

КЕРЕШ

«2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районында мәдәниятне үстерү» муниципаль программасы (алга таба – Программа) мәдәният белән идарә итү системасын үстерүгә, районның мәдәни һәм рухи потенциалына халыкның киң файдалана алуы өчен шартлар тудыруга юнәлдерелгән.

1 бүлек. Программа хәл итүгә юнәлдерелгән проблеманың характеристикасы

Бүгенге көндә муниципаль район территориясендә түбәндәге мәдәният объектлары эшли:

- «Кайбыч муниципаль районы халкына мәдәни-ял хезмәте күрсәтү үзәге» МБУ;
- «Кайбыч муниципаль районы үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ.

Мәдәният учреждениеләренә утырту урыннары саны - 6590, клуб оешмаларының саны-201, аларда 2076 кеше шөгылләнә.

«Кайбыч муниципаль районы үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ килүләр саны -150733 кеше.

Халыкның рухи тормышы һәм аның ижади сәләтләрен күрсәтү чарасы булып үзешчән сәнгать тора. Мәдәният учреждениеләрендә барлығы 95 үзешчән сәнгать ижаты коллективы эшли, шуларның 2се-театр (драма һәм курчак театры) һәм 1се-вокал коллектив, 2 фольклор коллективы «халык» исеменә ия.

Әмма районның мәдәниятен һәм сәнгәтен үстерүдә житди проблемалар бар. Мәдәният учреждениеләренә матди-техник базасы ныгытуны һәм модернизацияләүне таләп итә.

1. Районның клуб учреждениеләрен техник чаралар, тавыш аппаратурасы, сәхнә костюмнары белән тиешенчә тәэмин итмәү.

3. Клуб учреждениеләренә барлык биналары да янғын сүндерү сигнализациясе, янғын сүндерү системалары белән тәэмин ителмәгән.

4. Күбесендә жиһазлар искергән, гади өстәлләр, урындыклар житми.

5. Компьютерлаштыру темплары 2020 елга тәшкит итә: 37 авыл клуб учреждениесенә 13ендә генә (ә бу 35% кына) компьютерлар бар.

- «Кайбыч муниципаль районы ҮКС» МБУ буенча компьютерлаштыру 100% тәшкил итә, ягъни районның барлык китапханэләрендә дә бар. Китапханә системасында шәхси компьютерлар саны - 42.

Бары тик бер филиалда гына интернет ресурсларыннан файдалану мөмкинлеге бар. Үз эшендә компьютер техникасын куллану мәдәни-күңел ачу эшчәнлеген заманча дәрәжәдә оештыруга тәэсир итәр иде.

6. Сәламәтлеге чикләнгән кешеләргә мәдәни-ял хезмәтләре күрсәтү өчен шартлар тудырылмаган: керү-чыгу урынында пандуслар, махсус тоткычлар, киртәләр һ. б. юк.

7. Клуб учреждениеләренен 16 проценты капитал ремонт таләп итә.

Китапханә системасына капитал ремонт Корноухово, Афанасьевка, Кече Урса авылларында Кече Подберезье, Байморза авыл китапханэләренә таләп ителә.

Мәдәният һәм сәнгатьне саклау һәм үстерү буенча актуаль мәсьәләләргә хәл итү комплекслы якин килүне, бөтен эшнә заманча оештыруны, төгәл перспективалы планлаштыруны таләп итә. Элеге программаны тормышка ашыру мәдәни мирасны саклап калу һәм районның мәдәни потенциалын үстерүгә ярдәм итәчәк. Программа интеллектуаль, ижади, оештыру һәм финанс мөмкинлекләрен берләштерүне күздә тотат.

Программа чараларын уңышлы гамәлгә ашыру:

- мәдәни мирасны саклау һәм трансляцияләүне тәэмин итәргә;
- заманча музыка сәнгәтен үстерүгә ярдәм итәргә;
- тарихи һәм мәдәни традицияләргә торгызырга һәм яңа үзенчәлекле мәдәни традицияләр булдырырга;
- мәдәният хезмәткәрләренен һөнәри компетенциясен арттырырга;
- ретроспектив архив мәгълүматларыннан файдалану буенча хезмәт күрсәтүнең сыйфатын һәм оперативлыгын арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

2 нче бүлек. Программаның максатлары һәм бурычлары

Программаның максаты:

- Кайбыч муниципаль районының мәдәни-тарихи мирасын саклау һәм оптималь файдалану;
- халыкның барлык катламнары, бигрәк тә үсеп килүче буын мәдәнияте кыйммәтләренә киң үтемлек тәэмин итү;
- мәдәният учреждениеләрен этаплап модернизацияләү;
- муниципаль районның авыл жирлекләрендә халык ижаты мәдәни үзәкләрен булдыру;
- мәдәният өлкәсендә волонтерлык хәрәкәтен үстерү.

Программаның бурычлары:

- мәдәният учреждениеләренен матди-техник базасын саклап калу һәм ныгыту;
- биналар һәм йортлар төзү, аларны жиһазлар белән тәэмин итү;
- ижади кадрлар, мәдәният һәм сәнгәт өлкәсендә белгечләр әзерләү системасын камилләштерү;
- район ижат коллективларының Бөтенроссия, республика, төбәкара, зона смотрларында, конкурсларда, күргәзмәләрдә һәм фестивальләрдә катнашуын тәэмин итү;
- мәдәниятне, милләтара, төбәкара һәм халыкара мәдәни элементләргә саклау һәм үстерү буенча федераль, республика һәм район программаларында катнашу;
- халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, китапханә фондларын туплау һәм саклауны тәэмин итү, китапханәләргә мәгълүматлаштыру;
- укучыларның ижади инициативасын, музыкаль, хореография һәм сәнгәт сәләтләрен үстерү;
- сәләтле балалар һәм яшьләргә потенциал сәләтләрен үстерү һәм гамәлгә ашыру өчен оптималь шартлар тудыру;
- архив фонды һәм башка архив документларын саклау, исәпкә алу, комплектау һәм куллануны тәэмин итү.

3 бүлек. Программаны финанслау күләме һәм чыганаclarы

Программаны финанслауның фаразланган күләме программа буенча барлыгы -76270,93 мең сум тәшкил итә.

1. «2021-2025 елларга китапханә эшен үстерү» - 16256,31 мең сум.

2. 2021-2025 елларга мәдәни-ял тибындагы учреждениеләрне үстерү һәм халык ижатына ярдәм итү -37518,81 мең сум. Муниципаль программаны финанслау чаралары һәм күләмнәре муниципаль район бюджеты мөмкинлекләрен исәпкә алып ел саен корректировкаланарга тиеш. Муниципаль программа чараларын финанслау шулай ук аның башкаручылары хисабына башкарылачак.

3. «2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районында архив эшен үстерү» - 496, 21 мең сум.

4. « 2021-2025 елларга «Кайбыч ягы музей» МБУ үстерү - 21999,60 мең сум

4 бүлек. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программаны Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты Кайбыч муниципаль районының мәдәният бүлеге белән берлектә тормышка ашыра.

Программаны үтәү барышын ел саен Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты тикшереп тора.

5 бүлек. Программаны гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре һәм аның социаль-икътисадый нәтижеләлеге күрсәткечләре

- мәдәният учреждениеләре тарафыннан үткәрелә торган чараларның һәм хезмәт күрсәтүнең сыйфатын арттыру;

- мәдәният учреждениеләре белгечләренең квалификациясен күтәрү;

- клуб оешмаларының, шул исәптән мәнфәгатьләр буенча клублар һәм үзешчән коллективларның эш спектрын киңәйтү;

- муниципаль берәмлек дәрәжәсендә балаларны һәм яшьләренә театр һәм музыка сәнгәтенә, музей-күргәзмә проектларына жәлеп итү һәм аларга ярдәм итү, мәдәният учреждениеләренә гаилә белән йөрү формаларын үстерү;

- театр спектакльләрен, концерт программаларын һәм музей-күргәзмә экспозицияләрен сәнгәтчә бизәү өчен заманча техник (шул исәптән мультимедиа) чараларны актив кертү;

- халыкка китапханә-мәгълүмати хезмәт күрсәтүнең дистанцион һәм стационар булмаган формаларын үстерү, аерым категория – инвалидлар һәм тормыш мөмкинлеге чикләнгән башка затларны да кертү;

- төрле катламнар белән эшләү формаларын төрлеләндерү;

- район халкына сыйфатлы хезмәт күрсәтү һәм чаралар үткәрү өчен профессиональ һәм ярымпрофессиональ ижади коллективлар булдыруга ярдәм итү;

- үзешчән коллективларның гастроль эшчәнлеген оештыру;

- ачык электрон китапханәләренә, музей Интернет-ресурсларын формалаштыру аша һәр гражданның милли һәм дөньякүләм мәдәни хәзинәләренә кин, нинди дә булса чикләүләрсез, үтемләгән тәмин итү;

- мәдәният хезмәткәрләренең социаль тәмин ителеше, ижат коллективларына финанс ярдәме күрсәтү, социаль әһәмияткә ия проектлар дәрәжәсенә артуы.

Программаны тормышка ашыруның көтелгән төп нәтижеләре

№	Күрсәткеч	Үлчәү берәмлеге	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
1. Мәдәният эшчәнлегенең төп күрсәткечләре							
1.1	Клуб учреждениеләре						
1.1.1.	Мәдәни-ял чаралары саны	Чаралар саны	5638	5650	5660	5660	5660
1.1.2.	Түгәрәкләр саны, шул исәптән балалар өчен	Клуб формированиеләре саны (түгәрәкләр, клублар)	201 67	201 68	201 68	201 68	201 68
1.1.3.	Түгәрәкләргә, күргәзмәләргә, секцияләргә йөрүчеләр саны, шул исәптән балалар	кеше	2076 716	2077 716	2078 716	2079 716	2080 716
1.1.4.	Үзешчән халык ижаты формированиеләре саны, шул исәптән балалар өчен	Формированиеләр саны	99 66	99 67	99 67	99 68	99 68
1.1.5.	Үзешчән халык ижаты формированиеләрендә катнашучылар саны, шул исәптән балалар да	кеше	1057 442	1057 445	1058 450	1060 450	1065 450
1.1.6.	Үзешчән ижат коллективларының чыгышлары саны	чыгышлар саны	135	136	137	138	139
1.1.7.	Районның мәдәни-ял итү учреждениеләрендә урыннар саны	саны	6550	6550	6550	6550	6550
1.1.8.	Район буенча эшләүче кино жайланмалары саны	саны	-	-	-	-	-
1.1.9	Күрсәтелә торган кинофильмнар репертуары	елга саны	-	-	-	-	-
1.1.10	Клуб учреждениеләре хезмәткәрләренең гомуми саныннан югары белемле кадрлар белән тәмин ителеш өлеше	процентлар	11	11	12	12	13
1.2.	Китапханә						
1.2.1.	1000 кешегә ачык	саны	261714	261746	261782	261830	261880

	китапханэлэрнең китапханә фонды нөсхэләре саны	нөсхә					
1.2.2.	Китапханә фондының гомуми күләмендә балалар өчен китапханә фонды нөсхэләре өлеше	процент	28,0	28,2	28,4	28,6	28,8
1.2.3.	Китапханәләргә килү саны	мең кеше	150733	150748	150769	150804	150830
1.2.4.	Жирлек китапханәсенә агымдагы оештыру-методик ярдәм күрсәтү өчен елга чыгу саны	саны	30	29	32	36	38
1.2.5.	Конференцияләр, семинарлар, стажировкалар уздыру	саны	10	10	12	15	12
1.2.6.	Консультация һәм оештыру ярдәме күрсәтү	саны	54	58	62	64	63
1.2.7.	Китапханәчеләрнең гомуми саныннан югары белемле китапханә кадрлары өлеше	процентлар	47	48	50	55	57
Архив							
1.2.8.	Матди-техник базаны ныгыту һәм модернизацияләү буенча чаралар						
1.2.9.	Архив саклагычларны агымдагы ремонтлау	2021-2025	10	-	10	10	10
1.3.0.	Техник чаралар сатып алу	2021-2025	10	10	10	10	10
1.3.1.	Архив бүлегендә сак сигнализациясен урнаштыру	2021-2025	10	10			
1.3.2.	Документларны саклау өчен архив тартмалары сатып алу	2021-2025	1	2	1,5	1,5	2
Фестивальләр, конкурслар							
2.1.	Районда үткәрелә торган фестивальләр, конкурслар, смотрлар саны	саны	5	6	7	8	9
Матди-техник базаны ныгыту							
31.	Мәдәният учреждениеләрен капитал ремонтлау	учреждениеләр саны	2	2	2	2	2
3.2.	Мәдәният учреждениеләре	учреждениеләр саны	1	-	-	-	-

	төзелеше						
Кадрлар потенциалы							
4.1.	Квалификацияне арттыру	кеше	11	13	15	18	20

6 бүлек. «2021-2025 елларга Кайбыч муниципаль районында мәдәниятне үстерү» программасының төп чаралары

№ т/б	Чаралар исеме	Башкаручылар	Үтәү срогы	Финанслау
1	2	3	4	5
1.	Районның ижтимагый, милли-мәдәни үзәкләренә, фольклор төркемнәренә һәм коллективларына ярдәм итү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге, ижтимагый оешмалар (киләшү буенча), «Кайбыч таңнары» район газетасы редакциясе (киләшү буенча)	2021-2025 еллар	бюджеттан тыш акчалар
2.	Халык традицион мәдәнияте һәм йола фольклоры нигезендә халык бәйрәмнәрен торгызу һәм уздыру: - татар халык бәйрәмнәре («Сабантуй», «Карга боткасы», «Нәүрүз», «Нардуган»); - рус халык бәйрәмнәре («Раштуа», «Масленица», «Троица»); - башка халыклар бәйрәмнәре. Татарстан Республикасы халыкларының «Уяв», «Учук», «Питрау» республика бәйрәмнәрендә катнашу. «Каравон» фольклор фестивале	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	бюджеттан тыш акчалар
3	Районның мәдәни-ял итү учреждениеләрендә үзешчән сәнгать түгәрәкләре, клублар, һәвәскәрләр берләшмәләре эшенең сыйфатын күтәрү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	
4.	Тематик очрашулар, гаилә брифинглары үткәрү, массакуләм мәгълүмат чараларында үткән һәм хәзерге көннең танылган династияләре турында публикацияләр һәм репортажлар оештыру, районның үрнәк гаиләләрен һәм өлкәннәрен хөрмәтләү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге, ТР Хезмәт, халыкны эш белән тәмин итү һәм социаль яклау министрлыгының Кайбыч муниципаль районындагы социаль яклау бүлеге (киләшү буенча), ГХАТ бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет, бюджеттан тыш акчалар

6.1. бүлек. Кайбыч муниципаль районы халкының төрле буын һәм этносоциаль төркемнәренә кыйммәтле ориентацияларын координацияләү

Максат һәм бурычлар:

- халыкның социаль һәм мәдәни активлыгын арттыру;
- төрле яшьтәге һәм социаль төркемнәрдә яшәүчеләр өчен мәдәни ялны, шул исәптән гаилә ялын үз эченә алган заманча хезмәт базары булдыру;
- халык мәдәни тормышының яңа сыйфатына ирешү өчен кирәкле шартлар тудыру;
- мәдәни-ял эшчәнлегенә яңа формаларын, барлык юнәлешләрен һәм һәмәскәрләр сәнгате жанрларын саклап калу;
- кинозаллар эшчәнлеген активлаштырырга;
- сәләтле балаларны һәм яшьләрне ачыклау, аларга ярдәм итү өчен шартлар тудыру, аларның шәхси үз-үзләрен тормышка ашыруын һәм һөнәри үзбилгеләнешен тәмин итү;
- мәдәният учреждениеләре чөптәрен ныгытырга һәм киңәйтәргә, аларның территориаль мөмкинлеген районда рациональ урнаштыру хисабына арттырырга;
- район халкының барлык социаль катламнарының мәдәни кыйммәтләргә киң үтмәллеген тәмин итәргә.

6.1.1. бүлек Мәдәни-ял итү эшчәнлегенә өлкәсен үстерү.

1.	Районның барлык халкы өчен мәдәни кыйммәтләрдән тигез файдалану өчен шартлар тудыру. Халыкның социаль якланмаган һәм азкеремле категорияләре өчен мәдәни хәйрия акцияләре оештыру.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлегенә	2021-2025 еллар	бюджеттан тыш акчалар
2.	Физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләрнең ижатын үстерү өчен шартлар тудыру.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлегенә	2021-2025 еллар	жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар
3.	Чакырылыш яшендәге яшьләр белән чаралар үткөрү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлегенә, яшьләр сәясәте, физкультура һәм спорт бүлегенә	2021-2025 еллар	бюджеттан тыш акчалар
4.	Сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау кысаларында ижади һәм спорт гаилә конкурслары, бәйрәмнәр оештыру, гаилә программаларын эшләү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты,	2021-2025 еллар	бюджеттан тыш акчалар

		мәдәният бүлеге, яшьләр сәясәте, физкультура һәм спорт бүлеге		
5.	Урып-жыю һәм чәчү эшләр вакытында концертлар оештыру.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	
6.	1941-1945 еллардагы Бөек Ватан сугышында Жиңү көнен бәйрәм итүгә эзерлек һәм аны уздыру	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет
7.	Үзешчән сәнгать смотрлары, фестивальләр оештыру һәм үткәрү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, «ТР Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге» МКУ, мәдәният бүлеге, яшьләр сәясәте, физкультура һәм спорт бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар

**6.1.2. бүлек. Район бәйрәмнәрен оештыру һәм үткәрү.
Халык ижатын стимуллаштыру һәм үзешчән сәнгатьне үстерү.**

1.	Профессиональ һәм үзешчән коллективларның, шулай ук аерым башкаручыларның район, зона һәм республика конкурсларында катнашу.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет бюджет- тан тыш акчалар
2.	Үзешчән халык ижаты коллективларын «Халык» исемен бирүгә эзерләү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	
3.	Фольклор коллективларына ярдәм итү: - «Саудияр» ансамбле (керәшен); - «Палан» чуаш фольклор коллективы;	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге, массакуләм мәгълүмат чаралары	2021-2025 еллар	жирле бюджет бюджетта н тыш акчалар

	- «Рябинушка» рус фольклор коллективы; - «Дуслык» вокаль ансамбле; - «Каенкай» фольклор ансамбле; - «Сударыня» фольклор коллективы.	(килешү буенча)		
4.	Гомумрайон массакүләм бэйрәмнәрен, фестивальләрен оештыру һәм үткәрү:	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге, яшьләр сәясәте, физкультура һәм спорт бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджеттан тыш акчалар
4.1.	-Яңа ел;			
4.2.	-Ватанны саклаучылар көне;			
4.3.	-Кыш озату;			
4.4.	-Халыкара хатын-кызлар көне;			
4.5.	- Г. Тукай туган көн;			
4.6.	- Уйна, гармун;			
4.7.	- 1941-1945 еллардагы Бөек Ватан сугышында Жиңгү көне;			
4.8.	-Халыкара балаларны яклау көне; -Кичке уен;			
4.9.	-Сабантуй;			
4.10	-Әниләр көне ;			
4.11	-Инвалидлар декадасы			
5.	Районның профессиональ һәм үзешчән коллективларының ижат отчетларын үткәрү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджеттан тыш акчалар

6.1.3. бүлек. Яшь талантларны ачыклау һәм аларга ярдәм итү, музыка, сәнгать һәм хореография белеме системасын үстерү

1.	Район хакимияте Башлыгының сәләтле балалар һәм ятим балалар өчен яңа ел чыршысын әзерләү һәм үткәрү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет
2.	Кайбыч районы яшь талантларының республика, Бөтенроссия фестивальләрендә катнашуы.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге, «Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының мэгариф бүлеге»	2021-2025 еллар	жирле бюджеттан тыш акчалар

		МКУ, яшьләр сәясәте, физкультура һәм спорт бүлеге		
8.	Смотрлар, конкурслар һәм фестивальләр турында нигезләмә эшләү, сайлап алу һәм финал турларын оештыру һәм үткөрү	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар
9.	Балалар музыка мәктәбе укытучыларының һөнәри әзерлекләрен күтәрү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар

6.1.4. бүлек Китапханә эшен модернизацияләү һәм китапханә фондларын үстерү

1.	Халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне камилләштерү буенча чаралар оештыру.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	республика бюджеты жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар
3.	Китапханәләрнең мәгълүмат эшчәнлеген камилләштерү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар
4.	Укучы -инвалидларга хезмәт күрсәтүне камилләштерү. Өйләрдә китап тарату хезмәте эшчәнлеген камилләштерү, яшь үзенчәлекләрен һәм авыру үзенчәлекләрен исәпкә алып, инвалидлар белән эшләү программаларын эшләү, китап укучылар белән төрле чаралар үткөрү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар
5.	Халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыруны камилләштерү. Гаилә уку китапханәләрен булдыру.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	
6.	Китапханә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү системасын камилләштерү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар
7.	Китапханә системасының матди базасын ныгыту. Ремонт эшләре, сакчыллык һәм янгынга каршы чаралар үткөрү, техник жиһазлау, китап фондын тулыландыру, мебель сатып алу.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	республика бюджеты жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар
8.	Халыкка мәгълүмати-китапханә	Кайбыч муниципаль	2021-2025	

	хезмәте күрсәтүне заманча оештыру формасы буларак үзәкләштерелгән китапханәләр системасын саклау. Китапханә челтәрен халыкны китапханә белән тәэмин итү нормативларына туры китереп, китап бирү пунктларын ачу белән бәйле тигез итеп урнаштыру.	районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	еллар	
--	--	---	-------	--

6.2. бүлек. Кайбыч районы мәдәниятен үстерүне ресурслар белән тәэмин итү

6.2.1. бүлек Мәдәният өлкәсендә кадрлар потенциалын үстерү

1.	Районның социаль-мәдәни юнәлештәге кадрларга булган ихтыяжын өйрәнү һәм билгеләү. Социомәдәни өлкә белгечләренә ихтыяж турында мәгълүматлар банкын формалаштыру.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	
2.	Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре житәкчеләренә һәм хезмәткәрләренә квалификация таләпләрен арттыру. Житәкчеләр һәм хезмәткәрләргә аттестация үткәру.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	
3.	Хезмәткәрләренң квалификациясен күтәрү. Мәдәният хезмәткәрләрен, социомәдәни өлкә һәм мәдәният белгечләрен, бигрәк тә авыл жирлекләре хезмәткәрләрен квалификация күтәрү һәм яңадан әзерләү буенча төрле үзәкләргә квалификация күтәрү курсларына жиберү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	бюджеттан тыш акчалар
4.	Конкурслар турында нигезләмә эшләү. Һөнәри осталык конкурслары оештыру һәм үткәру: - «Иң яхшы китапханәче»; - «Иң яхшы клуб учреждениесе хезмәткәре».	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	бюджеттан тыш акчалар
5.	Ел саен Мәдәният хезмәткәре көнен үткәру.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	

6.2.2. бүлек Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту

1.	Район мәдәният учреждениеләрен музыка кораллары, уку жиһазлары, акустик аппаратура, техник чаралар, сәхнә костюмнары һ. б.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар
----	--	---	-----------------	------------------------------------

	белән тәэмин итү.			
2.	Мәдәният учреждениеләрен компьютерлар белән тәэмин итү, яңа мәгълүмати технологияләр кертү һәм үстерү, электрон мәгълүмат базасын формалаштыру, электрон почта эшен системалаштыру, челтәр технологияләрен үстерү буенча эшне дәвам итү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар
3.	Мәдәният учреждениеләрен көзгекышкы шартларда эшлэргә әзерләү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар
4.	Район мәдәният учреждениеләрен беренчел янғын саклау чаралары белән тәэмин итү (янғын сүндерү жайланмалары, янғын щитлары өчен инвентарь).	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты	2021-2025 еллар	жирле бюджет
5.	Районның мәдәни-ял итү учреждениеләре өчен мебель, ут-тавыш аппаратурасы сатып алу.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	республика бюджеты жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар
6.	Мәдәният учреждениеләрен карап тоту чыгымнарын оптимальләштерү чараларын оештыру һәм уздыру	Кайбыч муниципаль районы башкарма комитеты мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	республика бюджеты жирле бюджет бюджеттан тыш акчалар

6.2.3. бүлек Мәдәниятнең мәгълүмати ресурсларын формалаштыру һәм үстерү

1.	Мәдәни-ял функцияләрен башкара торган барлык милек формаларындагы учреждениеләр һәм оешмаларның гамәлдәге челтәрен инвентарьлаштыру һәм паспортлаштыруны үткөрү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар
2.	Мәдәният учреждениеләрен яңа технологик жиһазлар белән тәэмин итү буенча чаралар үткөрү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар
3.	Гамәлдәге хокукый актларның үтәлешен анализлау, аларны камилләштерү буенча тәкъдимнәр эшләү.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар

7 бүлек. Финанс белән тәэмин итү программасы

Программа чаралары финанс ягынан тәэмин итү төрле дәрәжәдәге бюджетлардан, бюджеттан тыш акчалардан гамәлгә ашырыла.

Моннан тыш, аерым программа чараларын гамэлгә ашыруга район хужалыгының төрле тармаклары буенча бюджет ассигнованиеләре чикләрендә финанс чаралары каралган.

Программаны тормышка ашыру өчен тотылган акчалар күләме ел саен төрле дәрәжәләрдәге бюджетларны үтәү барышында тәгаенләнә һәм тиешле елга бюджетларны формалаштырганда исәпкә алына.

Жирле бюджеттан тулысынча финанслау, дефицитны каплауны исәпкә алып, өстәмә финанслау чыганакалары булганда гамэлгә ашырылачак.

«Кайбыч муниципаль районы ҮКС» МБУ буенча финанслауның гомуми суммасы

финанслау чыганагы	барлыгы	Шул исәптән еллар буенча				
		2021	2022	2023	2024	2025
Республика бюджеты						
Жирле бюджет	81893.22	16256.31	16316,6 7	16379,74	16440,04	16500.46
Бюджеттан тыш акчалар	36,0	6,0	7,0	7,0	8,0	8,0
Федераль адреслы инвестиция программасы («Кайбыч муниципаль районы ҮКС» МБУ буенча)	750,0	150,0	150,0	100,0	150,0	200,0
НӘТИЖӘ:	82679.22	16412.31	16473.6 7	16486,74	16598.04	16708.46

Клуб учреждениеләрен финанслауның гомуми суммасы

чыганагы финанслау	барлыгы	Шул исәптән еллар буенча				
		2021	2022	2023	2024	2025
Республика бюджеты						
Жирле бюджет	184 328.80	37518,8 1	37048,96	36587,01	36587,01	36587,01
Бюджеттан тыш акчалар	770	150	155	155	155	155
Федераль адреслы инвестицион программа	-	-	-	-	-	-
НӘТИЖӘ:	185098.80	217281	21935,1	22125.1	22298.1	22315.1

7 бүлек. Йомгаклау

Халыкның ялын оештыруга юнәлдерелгән әлеге программаны гамэлгә ашыру комплекслы, эзлекле, матди һәм оештыру ягыннан ныгытылган характеры

аркасында районның бердәм социаль-мәдәни киндлеген ныгытырга, Кайбыч районында бербөтен мәдәни мохит формалаштыруда аерым нәтижәләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк. Ул аерым һәм кабул ителгән социаль позицияләр кысаларында халыкның һәрьяклап үз-үзен тормышка ашыру мөмкинлеген тәэмин итә.

«2021-2025 елларга мәдәни-ял тибындагы учреждениеләрне үстерү һәм халык ижатына ярдәм итү» ярдәмче программасы

«2021-2025 елларга мәдәни-ял тибындагы учреждениеләрне үстерү һәм халык ижатына ярдәм итү» ярдәмче программасы ПАСПОРТЫ

Ярдәмче программаның жаваплы башкаручысы	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлеге
Ярдәмче программаны башкаручылар	«Кайбыч муниципаль районы халкына мәдәни-ял хезмәте күрсәтү үзәге» МБУ
Ярдәмче программаның максатлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мәдәни-ял тибындагы учреждениеләргә бару саны арту 2. Гореф-гадәтләргә һәм халык ижатына ярдәм итү
Ярдәмче программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Үзешчән халык ижаты клуб формированиеләре һәм үзешчән халык ижаты формированиеләре эшчәнлеген оештыру. 2. Мәдәни-массакүләм чаралар оештыру һәм үткәрү, гражданның ижади потенциалын үстерүне тәэмин итү. 3. Гамәлдәге мәдәни-ял тибындагы учреждениеләрнең матди-техник базасын ныгыту: заманча мәгълүмати, мультимедиа технологияләрен кертү нигезендә мәдәни-ял итү учреждениеләрен модернизацияләү. 4. Үзешчән халык ижаты коллективларына ярдәм итү. 5. Халык мәдәниятен һәм традицион халык ижатын саклап калу һәм үстерү: традицион халык ижаты, һөнәрчелек, декоратив-гамәли сәнгать үзәкләрен булдыру. 6. Өстәмә хезмәт төрләрен кертү: физик мөмкинлекләре чикләнгән гражданны, өлкән яшьтәге гражданны, ерак авыл жирлекләрендә яшәүчеләргә күчмә мәдәни хезмәт күрсәтүне оештыру.
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру этаплары һәм сроклары	<p>Ярдәмче программаны тормышка ашыру вакыты: 2021-2025 еллар.</p> <p>Ярдәмче программаны тормышка ашыру этаплары:</p> <p>I этап-2021 ел, II этап-2022 ел, III этап-2023 ел, IV этап-2024 ел, V этап-2025 ел</p>
Ярдәмче программаның	Программа буенча барлыгы: 2021 ел -37518,81 мең сум.

бюджет ассигнованиеләре күләме	2022 ел -37048,96 ел.мең сум. 2023 елда-36587,01 мең сум. 2024 елда -36587,01 мең сум. 2025 ел -36587,01 мең сум. Ярдәмче программаны финанслау күләме фаразланган характерда һәм финанс елына һәм план чорына ТР бюджеты проектын формалаштырганда ел саен аныкланырга тиеш.
Ярдәмче программаны тормышка ашыруның көтелгән нәтижеләре	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мәдәни-ял тибындагы учреждениеләргә килү саны-15% 2. Клуб формированиеләренең санын 2021 ел дәрәжәсендә саклап калу. 3. Клуб формированиеләрендә катнашучылар санының 5% ка арту. 4. Мәдәни-массакүләм чаралар санын 2021 ел дәрәжәсендә саклап калу. 5. Күчмә мәдәни хезмәт күрсәтүне гамәлгә ашыручы клуб учреждениеләре санын 45% ка арттыру.

«2021-2025 елларга мәдәни-ял итү тибындагы учреждениеләрне үстерү һәм халык ижатына ярдәм итү» ярдәмче программасы

1. Мәдәни-ял итү учреждениеләре эшчәнлегенең характеристикасы (авыл мәдәният йортлары, клублар)

Муниципаль мәдәни-ял итү тибындагы учреждениеләр, район дәрәжәсендәге башка мәдәният учреждениеләре (китапханәләр, балаларга өстәмә сэнгатъ белеме бирү системасы мэгариф учреждениеләре) белән беррәттән, халыкның төрле категорияләренә социаль гарантиялэнгән мәдәни хезмәт күрсәтү хокукларын тээмин итеп, мөһим функцияләр башкаралар. Кайбыч районының мәдәният бүлеге системасына 1 автоклуб, 37 эшләп килүче филиал керә: барысының да мәдәни-ял итү эшчәнлеген алып бару өчен тамаша заллары бар; соңгы өч елда 3 клуб учреждениесе төзелде һәм жиһазландырылды. Мәдәни үзәкләрдә (авыл мәдәният йортларында һәм клубларда) 201 дән артык клуб формированиесе – вокал, театр, хореография коллективлары, фольклор ансамбльләр, халык коллективлары, сынлы декоратив-гамәли сэнгатъ студиясе, башка һәм өскәрләр берләшмәләре үз эшчәнлеген алып бара. Катнашучылар саны 2076 кеше. Ел саен 7517 гә якын мәдәни-массакүләм чара, шул исәптән-ижади фестивальләр, конкурслар, концертлар, мәдәни-агарту һәм күнел ачу программалары үткәрелә.

Мәдәни-ял итү учреждениеләре эшчәнлеге проблемалары, хәл ителәсе мәсьәләләр

Кайбыч муниципаль районында югары тормыш сыйфатын булдыру өчен иң беренче чиратта мәдәни кыйммәтләргә үтемлек, мәдәният өлкәсендә ятучы ихтыяжларны канәгатлэндерү мөмкинлеге һәм халыкның ижади үсеше мөһим фактор булып тора.

Бүлеп бирелгән зур финанс чараларына карамастан, мәдәни-ял учреждениеләрен янғын куркынычсызлыгы буенча техник чаралар һәм видеокүзәтү системалары белән тээмин итү проблемалары кала. Шулай ук клуб учреждениеләрен техник чаралар, тавышларны аудары торган аппаратураны сәхнә костюмнары белән тээмин итү дә житәрлек түгел. Мәдәни-ял

учреждениеләренә капитал ремонт ясау нәтижәсендә мебель яңартыла, тавыш һәм ут жиһазлары сатып алына. Берничә авыл клубында иске жиһазлар өстенлек итә.

Компьютерлар сатып алу елдан-ел дәвам итә: 37 мәдәни – ял учреждениесенең 13ендә (ә бу 35% кына) компьютерлар бар.

6 мәдәни-ял итү учреждениесендә интернет ресурсларыннан файдалану мөмкинлеге бар. Үз эшендә компьютер техникасын, видеопроектларны куллану мәдәни-күңел ачу эшчәнлеген заманча дәрәжәдә оештыруга йогынты ясар иде.

10 мәдәни-ял итү учреждениесе капитал ремонт таләп итә. 1 авыл клубы (Каргалы авылы) авария хәлендә. Кайбыч районында «Авыл клублары» программасы кысаларында соңгы биш ел эчендә 3 мәдәни объект төзелде һәм файдалануга тапшырылды. 2012 елдан алып 2020 елга кадәр барлығы 7 мәдәни объект төзелде. Ел саен мәдәни – ял учреждениеләренә капитал ремонт ясала.

Мәдәни-ял итү тибындагы учреждениеләр тулы көченә эшләсен өчен, аларны профессиональ кадрлар белән тәмин итәргә кирәк. Бүгенге көндә район буенча мәдәни - ял итү тибындагы учреждениеләрдә профильле белгечләр белән тәмин ителеш уртача 40% тәшкил итә. Шул рәвешле, карала торган проблемаларны хәл итү системалы якын килүне һәм программа-максатчан методларны куллануны таләп итә. Районның һәр кешесенең мәдәни тормышта катнашу һәм мәдәният учреждениеләреннән файдалану, мәдәни кыйммәтләрдән файдалану өчен конституцион хокукларын тәмин итү, шулай ук элек тупланган мәдәни потенциалны саклап калу һәм үстерү, беренче чиратта, авыл жирендә, Ярдәмче программаны эшләүнең актуальлеген билгели.

Мәдәни-ял итү эшчәнлегенә республика ярдәменең төп юнәлешләре

1. Фольклор, үзешчән ижат эшчәнлегенә өстенлек бирү.
2. Яшьләр конкурслары һәм фестивальләре үткәрү юлы белән музыка һәм сәнгать өлкәсендә төрле һөнәр ияләренең иң талантлы яшь вәкилләренә ярдәм итү.
3. Адреслы («грант») район өчен социаль әһәмиятле булган яңа яшьләр ижат проектларына ярдәм итү.

Программаны тормышка ашыруның төп нәтижәләре.

Нәтижәләр:

1. Клуб формированиеләренең санын хисап елы дәрәжәсендә саклап калу.
2. Клуб формированиеләрендә катнашучылар санының 5% ка артуы
3. Мәдәни-ял итү чараларына килүчеләр саны 15% ка артуы.
3. Хисап елы дәрәжәсендә мәдәни-массакуләм чаралар санын саклап калу.
4. Күчмә мәдәни хезмәт күрсәтүне гамәлгә ашыручы клуб учреждениеләре санын 45% ка арттыру.

5. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары

Ярдәмче программаны тормышка ашыру вакыты - 2021-2025 еллар.

ярдәмче программаны тормышка ашыру этаплары:

I этап-2021 ел

II этап-2022 ел

III этап-2023 ел

IV этап-2024 ел

6. Ярдәмче программаның нәтижәлегә, икътисадый, социаль һәм экологик бәя

Куелган максатларны һәм бурычларны тормышка ашырудан социаль-икътисадый нәтижәгә ирешеләчәк:

- халыкка мәдәни-ял хезмәте күрсәтүне яхшырту, үзешчән халык ижатын үстерү өчен уңай шартлар тудыру;

- уңай имидж булдыру, мәдәни-ял итү тибындагы учреждениеләрнең жәлеп итүчәнлегә һәм ихтыяжы;

- халыкка күрсәтелә торган мәдәни-ял хезмәтләренең спектрын киңәйтү һәм сыйфатын арттыру;

- мөмкинлекләре чикләнган затлар өчен мәдәни-ял итү тибындагы учреждениеләрдән файдалану мөмкинлеген тәэмин итү.

2021 елга ярдәмче программаны финанслау

т.б. №	Чараның исеме	Үтәү вакыты	Бәя	Финанслау чыганагы
Хезмәт өчен түләү чыгымнары				
1	<p>Халыкның барлык категорияләренә мәдәни кыйммәтләргә тигез дәрәжәдә үтеп керүне тәэмин итү, горезф-гадәтләргә һәм халык ижатына ярдәм итү</p> <p>Хезмәт хакы:</p> <p>Халыкка мәдәни-ял хезмәте күрсәтү үзәге МБУ</p> <p>- директор директор урынбасары - методистлар -сәнг. жит. - автоклуб мөдире - режиссер - аккомпаниатор - балетмейстер</p> <p>Авыл филиаллары:</p> <p>- мәдәният йортлары, клуб мөдирләре -сәнгать жит.</p>	2021 елга	13716618.60	Жирле бюджет
2	Балалар бакчасында эшләү өчен шартлар тудыру	2021 елга	8427069.60	Жирле бюджет

	Хезмэт хақы -ХЭС хезмэткэрлэре			
Барлығы: 22143688.20				
Салым				
1	хезмэт хақы түлөүдөн	2021 елга	6687393.84	Жирле бюджет
2	жир, транспорт өчен		29 500	
Барлығы 6716893.84				
Халыкка мәдәни-ял хезмәте күрсәтү үзәге МБУ буенча төп чаралар				
1	2021-2025 елларга мәдәни – ял учреждениеләрен һәм башкарма сәнгатьне үстерү ярдәмче программасы Халык ижатын үстерү төп чарасы Клублар һәм мәдәни-ял итү үзәкләре эшчәнлеген тәмин итү Халык традицион мәдәнияте һәм йола фольклоры нигезендә халык бәйрәмнәрен торгызу һәм уздыру:	2021 елга	150 000.00	Жирле бюджет
2	- татар халык бәйрәмнәре («Сабантуй», «Карга боткасы», «Нәүрүз», «Нардуган»); - рус халык бәйрәмнәре («Раштуа», «Масленица», «Троица»); - татар керәшен бәйрәмнәре («Май чабу», «Питрау», «Троица») Татарстан Республикасы халыкларының «Уяв», «Учук», «Питрау» республика бәйрәмнәрендә катнашу. «Каравон», «Яблочный спас» фольклор фестивале			
Барлығы 195, 2				
Авыл мәдәният йортларының һәм мәдәният йортының (филиалларның) матди-техник базасын ныгыту				
1	Мәдәният учреждениеләрен көзгекышкы шартларда эшләргә әзерләү.	2021 елга	250 000	Жирле бюджет
2	Мәдәният учреждение-ләрен карап тоту чыгым-			

	нарын оптимальлэштөрү чараларын оештыру һәм уздыру			
3	Район мәдәният учреждениеләрен беренчел янғын саклау чаралары белән тәэмин итү (янғын сүндөрү жайланмалары, янғын щитлары өчен инвентарь).		50 000	Жирле бюджет
4	Командировка чыгымнары: -яшәү; -тәүлеклек; -юл чыгымнары.	2021 елга		бюджеттан тыш акчалар
Барлығы: 300 000				
Инвентарь, жиһазлар алу				
1	Районның мәдәни-ял итү учреждениеләре өчен мебель, ут-тавыш аппаратурасы сатып алу.		609 730	Жирле бюджет
2	Кирәкле канц. товарлар	2021 елга	80 000	Жирле бюджет
Барлығы: 689 730				
Башка хезмәтләр				
1	Телефон	2021 елга	300 000	Жирле бюджет
2	Электр энергиясе Жылы Су газ		1075441.00 873000 66000.00 2445 612.00	Жирле бюджет
3	ТКО		100 000	Жирле бюджет
Барлығы: 4 560053.00				
Филиалларда ремонт эшләре үткәрү				
1	Агымдагы	2021 елга	900 000	Жирле бюджет
Барлығы: 900 000				
1	Башка хезмәтләр		570 000	Жирле бюджет
2	Ягулык		50.0	
3	транспорт хезмәтләре		308 000	
4	күмер		35 000	
	Нәтижә:		963 000	
Халыкка мәдәни-ял хезмәте күрсәтү үзәге МБУ өчен барлығы 37518810.00 мең сум өчен бюджет акчалары бүлеп бирелде				

«2021-2025 елларга китапханә эшен үстерү» ярдәмче программасы

«2021-2025 елларга китапханә эшен үстерү» ярдәмче программасы паспорты (алга таба- ярдәмче программа)

Ярдәмче программаны эшләү өчен нигез булып торучы норматив-хокукый актлар
«Китапханә эше турында» 1994 елның 29 декабрдәге 78-ФЗ номерлы РФ Законы.

«Китапханәләр һәм китапханә эше турында» 2019 елның 6 августындагы 65-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы

Ярдәмче программаның максатлары

Кайбыч муниципаль районы халкына максималь тиз, тулы һәм ирекле мәгълүматтан файдалануны, аларның мәгълүматтан һәм белемнәрдән ирекле файдалануга хокукларын гамәлгә ашыруны тәмин итәрлек китапханә хезмәте күрсәтүнең нәтижәле системасын булдыру, шулай ук китапханәләрдә саклана торган милли мәдәни мирасны саклап калу.

Ярдәмче программаның бурычлары

Китапханәләр эшчәнлеген хокукый һәм методик тәмин итүне актуальләштерү;

- китапханәләрнең музейлар, архивлар, мәгариф һәм социаль учреждениеләр белән партнерлыгын үстерү һәм ныгыту;
- Кайбыч үзәкләштерелгән китапханәләр системасы фондларын заманча технологияләр нигезендә формалаштыру, саклау һәм куллану;
- Кайбыч муниципаль районы территориясендә урнашкан китапханә фондларының гомуми мәдәни мирас һәм мәгълүмати ресурс өлеше буларак сакланышы һәм куркынычсызлыгының комплекслы системасын булдыру;
- Кайбыч үзәкләштерелгән китапханәләр системасы китапханәләрен нәтижәле эшләү өчен заманча җиһазлар белән тәмин итү;
- китапханәләрнең китап укуларын һәм китапларны алга этәрү буенча мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү;
- китапханәләрнең халыкның ялын оештыру һәм китап укуга тарту эшен камилләштерү;
- китапханәләрдән файдаланучыларга уңайлы мохит булдыру юлы белән, шул исәптән мәгълүматлаштыру ярдәмендә дә, хезмәт күрсәтү дәрәжәсен арттыру;
- социомәдәни процесс буларак укуны өйрәнү;
- тармакның әйдәүче белгечләрен эзерләүгә кертеп, күп дәрәжәле өзлексез һөнәри белем бирү системасын камилләштерү һәм карап тоту.

Ярдәмче программаны тормышка ашыру вакыты - 2021-2025 еллар

Күләме һәм финанслау чыганагы

Ярдәмче программа чараларын финанслау тиешле чорга Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы бюджеты мөмкинлекләреннән тора.

2021 елга ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 16256.31 сум тәшкил итә.

Ярдәмче программаны тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру:

- китапханә фондлары дәрәжәсен яңартуны арттырырга;
- Кайбыч муниципаль районының компьютерлар белән тәмин ителгән китапханәләренең санын арттырырга;

- Интернет челтәренә ачык керү мөмкинлеге бирә торган китапханәләр санын арттырырга;
- китапханәләр сайтларының санын арттыруны тәэмин итәргә;
- Кайбыч муниципаль районында кимендә бер модельле китапханә булдырырга;
- китапханәләрне китапханә фондларының, кешеләрнең һәм биналарның сакланышы һәм иминлеге өчен заманча системалар һәм чаралар белән жиһазларга;
- югары һәм урта һөнәри белемле китапханә хезмәткәрләре санын арттырырга;
- музейлар, мәгариф, социаль учреждениеләр белән берлектә гамәлгә ашырылган китапханә чаралары санын арттырырга;
- китапханәләр үткәрә торган чараларда катнашучыларның өлешен арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

Ярдәмче программаның төп максатлары һәм бурычлары

Программаның төп максатлары булып Кайбыч муниципаль районы халкына китапханә хезмәте күрсәтүнең нәтижәле системасын булдыру, мәгълүматтан тулысынча һәм ирекле файдалануны тәэмин итү, халыкның мәгълүмат һәм белемнәрдән ирекле файдалануга конституциячел хокукларын гамәлгә ашыру, шулай ук китапханәләрдә саклана торган милли мәдәни мирасны саклап калу тора.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

- китапханәләр эшчәнлеген хокукый һәм методик тәэмин итүне актуальләштерү;
- Кайбыч муниципаль районында китапханә эше структурасын үстерү;
- китапханәләрнең музейлар, архивлар, мәгариф һәм социаль учреждениеләр белән партнерлыгын үстерү һәм ныгыту;
- китапханә фондларының заманча моделен булдыру;
- китапханә фондларының сакланышы һәм куркынычсызлыгының комплекслы системасын булдыру;
- китапханә фондларын төрле чыганаclarда заманча мәгълүмат чыганаclarы белән системалы комплектлауны тәэмин итү;
- китапханәләрне нәтижәле эшләр, кулланучыларның имин һәм уңайлы булуы өчен заманча жиһазлар белән тәэмин итү;
- китапханәләрнең китап укулар һәм китапларны алга этәрү буенча мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү;
- китапханәләрнең халыкның ялын оештыру һәм социаль ярдәм таләп итә торган категорияләргә китап укуга тарту эшен камилләштерү;
- тармакның әйдәп баручы белгечләрен ыңлап итеп, күп дәрәжәле өзлексез һөнәри белем бирү системасының структурасын һәм эчтәлеген камилләштерү;
- китапханәләрне квалификацияле кадрлар белән тәэмин итү, китапханә хезмәткәрләрен әзерләү һәм аларның квалификациясен күтәрү.

Чаралар исемлеге

Куелган максатлар һәм бурычлар нигезендә, ярдәмче программада китерелгән түбәндәге программа чаралары комплексын тормышка ашыру каралган:

1. Кайбыч үзәкләштерелгән китапханәләр системасы филиалларының китапханә эшчәнлеген хокукый һәм методик тәэмин итүне камилләштерү. Программаның әлеге бүлеген гамәлгә ашыру өчен:

- Кайбыч муниципаль районында китапханә эшен үстерү;
- китапханәләрнең музейлар, архивлар, белем бирү һәм социаль учреждениеләр белән партнерлыгын үстерү һәм ныгыту;

- уртак чаралар үткөрү буенча махсус программалар һәм проектларны эшләр һәм тормышка ашыру;

- чараларны гамәлгә ашыру китапханәләрнең ведомство тарафыннан таралуын киметергә, мәгълүмат ресурсларыннан файдалануның нәтижәлеген арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

- китапханәләрнең нәтижәле эшләве, кулланучыларның имин һәм уңайлы булуы өчен заманча жиһазлар белән тәмин итү кирәк.

2. Китапханә фондлары белән нәтижәле идарә итү. Программаның әлеге бүлеген тормышка ашыру түбәндәгеләрне күздә тотат:

-китапханә фондларының заманча моделен булдыру;

-Кайбыч үзәкләштерелгән китапханәләр системасы филиаллары - китапханә фондларын төрле чыганаclarда үзәкләштереп туплау;

-«Татарстан китап нәшрияты» дәүләт нәшрияты чыгара торган социаль әһәмиятле әдәбият сатып алуны исәпкә алып, 2021-2025 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Милли, туган якны өйрәнү, тармак басмалары фондларын комплектауны тәмин итү;

- Кайбыч үзәкләштерелгән китапханәләр системасы китапханәләре өчен республика һәм жирле вакытлы басмаларның база комплектына ел саен үзәкләштерелгән язылуны оештыру;

- МБА эшен, нигездә, суқырлар өчен махсус китапханә белән ныгыту;

- мэдәни мирас өләше буларак район территориясендә урнашкан китапханә фондларының сакланышы һәм куркынычсызлыгының комплекслы системасын булдыру;

- китапханәләрне фондларның иминлеге һәм сакланышы өчен кирәкле чаралар белән тәмин итү.

Керемнәр күләмен, шул исәптән электрон чыганаclarдагы басмаларны арттыру, шулай ук эшнең башка юнәлешләре белән беррәттән, фондларның яңартылу характеристикасын яхшырту, аларның сыйфат характеристикаларын күтәрү һәм, нәтижә буларак, китапханә кулланучылары санын арттыру. Басма һәм электрон форматта иң яхшы басмаларга язылу һәм комплектау өчен чыгымнарны сизелерлек арттыру зарур.

3. Китапханә эше өлкәсендә мәгълүмати-коммуникацион технологияләрнең интенсив үсеше. Программаның әлеге бүлеген гамәлгә ашыру ике юнәлештә үсешне күздә тотат:

-жыелма электрон каталог булдыру тәртибе;

- барлык китапханәләрдә дә ТР МЭКнең жыелма электрон каталогына ретроспектив фонд керту буенча эш алып бару.

Әлеге чараларны тормышка ашыру мәгълүмати-коммуникацион технологияләр куллану нәтижәсендә район халкына күрсәтелә торган китапханә хезмәтләренен саны һәм сыйфатлы дәрәжәсен арттыруга, Интернет челтәренә керү һәм виртуаль белешмә хезмәте булдыру юлы белән файдаланучыларга кирәкле мәгълүматны житкерү мөмкинлеген киңәйтүгә ярдәм итәчәк.

4. Кайбыч үзәкләштерелгән китапханәләр системасы китапханәләренен матди-техник базасын ныгыту. Программаның әлеге бүлеген тормышка ашыру түбәндәгеләрне күздә тотат:

- китапханә биналарына һәм бүлмәләренә капитал ремонт үткөрү;

-модель китапханәләр булдыру;

-китапханәләрне нәтижәле эшләр, кулланучыларның имин һәм уңайлы булуы максатларында заманча жиһазлар белән тәмин итү, шул исәптән:

-махсулаштырылган жиһазлар һәм жайланмалар (стеллажлар, күргәзмә жиһазлары, компьютер өстәлләре һ. б) . сатып алу;

- оргтехника сатып алу (АРМ, ксерокс, принтер һ.б.);

- янғын һәм сак сигнализациясе чаралары белән тәмин итү;

- китапханәләрне инвалидлар һәм мөмкинлекләре чикләнгән кулланучылар төркемнәре өчен махсус жиһазлар һәм матди-техник чаралар белән тәмин итү.

5. Китап укуның социаль статусын күтәрүгә ярдәм итү. Ярдәмче программаның әлеге бүлеген гамәлгә ашыру түбәндәгеләрне күздә тотат:

- китапханэлэрнең китап укуларын һәм китапларны алга этәрү буенча мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү;

- китапның ролен, социаль статусын, әдәби ижатны үстерүгә юнәлдерелгән китап укучылар конференцияләре, күргәзмәләр, күчмә агарту акцияләре, конкурслар үткәру;

- уку, китапханә, китапханә хезмәтләренә тышкы һәм күрсәтмә рекламаның нәтижәле методларын һәм формаларын эшләү;

- халыкның социаль ярдәм таләп итүче категорияләрен китап укуга тарту һәм ял оештыру эшен камилләштерү.

6.Тармакның кадрлар потенциалын арттыру. Ярдәмче программаның әлеге бүлгә чараларын гамәлгә ашыру өчен түбәндәгеләр кирәк:

- төбәк, китапханә-мәгълүмати һәм белем бирү учреждениеләре базасында китапханә-мәгълүмати белгечләрнең стажировкаларын оештыру, квалификацияләрен күтәрү һәм һөнәри яһадан әзәрләү;

- Кайбыч үзәкләштерелгән китапханәләр системасы китапханәләрендә белгечләрне беркетү системасын камилләштерү;

- Кайбыч муниципаль районы китапханә өлкәсендә кадрларның һөнәри һәм белем бирү потенциалын саклап калу һәм үстерү чараларын тормышка ашыру;

- кадрларның квалификациясен күтәрү һәм һөнәри яктан яһадан әзәрләү;

китапханәләрнең практик хезмәткәрләренә методик ярдәм күрсәтүне оештыру;

- китапханә хезмәткәрләренә хезмәт шартларын яхшырту;

- аларны социаль яклауны тәмин итү;

- тармакта кадрларны ныгыту;

- аларның һөнәри абруен күтәрү.

Ярдәмче программаны ресурслар белән тәмин итү

Финанс ягыннан тәмин ителеш Татарстан Республикасы бюджеты, Кайбыч муниципаль районы бюджеты һәм федераль бюджет акчалары хисабына гамәлгә ашырыла.

Ярдәмче программаны финанслау күләме фараз характерында һәм бюджет проектың формалаштырганда билгеләнгән тәртиптә ел саен ачыкланырга тиеш, шулай ук әлеге чараларның үтәлешен анализлау нәтижәләре буенча проектларга һәм аларны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәләренә төзәтмәләр кертергә мөмкин.

2021 елга ярдәмче программаны финанслау

т.б. №	Чараның исеме	Үтәү вакыты	Бәя	Финанслау чыганагы
Хезмәт өчен түләү чыгымнары				
1	Кулланучыларның барлык категорияләренә мәгълүмати үтемлек күрсәтү буенча хезмәтләренә өзлексез күрсәтүне тәмин итү: Хезмәт хакы: Кайбыч ҮК: - директор; -әйдәп баручы методист; -әйдәп баручы методист; - баш библиограф;	2021 елга	9892,9	Жирле бюджет

	<p>- хезмэт күрсэтү бүлеге мөдире; - абонемент китапханэчесе; - уку залы китапханэчесе; - эдэбиатны комплектлау һәм эшкэртү бүлеге мөдире; - комплектлау бүлеге мөхэррире.</p> <p>Балалар китапханэсе: - эйдэп баручы методист; - китапханэче; - китапханэче.</p> <p>Авыл филиаллары: - эйдэп баручы методистлар; - методистлар; - китапханэчелэр.</p>		3111.9	
			897.0	
			5884.0	
2	Халыкка китапханэ хезмэте күрсэтү буенча эшлэү өчен шартлар тээмин итү Хезмэт хақы -ХЭЗ хезмэткэрлэре	2021 елга		Жирле бюджет
			873.4	
Барлығы: 10766,30				
Салым				
1	Бердэм социаль салым	2021 елга	3251,4	Жирле бюджет
2	Милек	2021 елга	-	Жирле бюджет
Барлығы 3251,5				
Кайбыч үзэклэштерелгэн китапханэлэр системасы буенча төп чаралар				
1	Массакулэм чаралар түбэндэге юнэлешлэр буенча үткэрелэ: -Ана теле. Сэнгаты эдэбияты белэн эшлэү. Шагыйрьлэр һәм язучылар юбилейлары; - Эстетик тәрбия; - Милли ватанпэрвэрлек; -Шэфкательлек. Өлкәннэр һәм инвалидлар белэн эшлэү; -Экологик агарту; -Хезмэт тәрбиясе; -Профорентация. Авыл хужалыгы эдэбиятын ропагандалау; - Гаилэ белэн эшлэү. Сэламэт яшэү рэвеше; - Ватан тарихын өйрэнү. Туган якны өйрэнү. Милли мәдэниятлэрне торгызу.	2016 елга.	361,91	Жирле бюджет
Барлығы: 361,91				

Кулланучыларга хезмэт күрсэтүне оештыру				
1	Файдаланучыларны вакытлы газета-журнал басмалары белән тээмин итү.	2021 елга	500,0	Жирле бюджет
2	Район китапханэләрен илебез һәм фәнни-әһәмиятле чит ил документлары белән тулыландыру, милли-туган якны өйрәнү документлары фондларын формалаштыру.	2021 елга	100,00	Жирле бюджет
3	Китапханә фондларында аудио-визуаль материалларны, басма һәм СД, DVD басмаларын формалаштыру	2021 елга	35,0	Жирле бюджет
4	Житмәгән басмалар белән комплектлау	2021 елга	50,0	Жирле бюджет
Барлығы: 685,0				
Китапханэләрнең матди-техник базасын ныгыту				
1	Китапханэләр эшчәнлегенә мәгълүмати технологияләр керту: - сатып алу, яңа төр программа белән тээмин итү; - китапханэләрнең компьютер челтәре булдыру; - укучыларның интернетка керүен оештыру; - КЭ булдыру; - электрон каталог белән эшләүне оештыру; - электрон тематик папкалар булдыру; - үзәкләштерелгән китапханэләр системасы буенча китапханэләр сайтлары белән эшне оештыру.	2016 елга.	250,0	Жирле бюджет
2	Китапханә хезмәткәрләре һәм китап укучылар өчен компьютер грамоталылыгы программасын укуту һәм гамәлгә керту		25,0	Жирле бюджет
3	Командировка чыгымнары: - яшәү; - тәүлеклек; - юл чыгымнары.	2021 елга	-	Жирле бюджет
Барлығы: 275,0				
Инвентарь, жиһазлар алу				
1	Укучыларга хезмәт күрсәтү өчен кирәкле инвентарь алу: - өстәлләр, урындыклар;	2021 елга	450,0	Жирле бюджет

	-күргәзмә стеллажлары; -каталог тартмалары һ. б.			
2	Кирәкле канц. товарлар	2021 елга	150,0	Жирле бюджет
Барлыгы: 600				
Башка хезмәтләр				
1	Телефон	2021 елга	25,0	Жирле бюджет
2	Электр энергиясе Жылы Су	2021 елга	4,0 122,0 6,0	Жирле бюджет
3	Сыек көнкүреш калдыклары, каты көнкүреш калдыклары	2021 елга	29,0	Жирле бюджет
Барлыгы: 186,0				
Китапханәләрдә ремонт эшләре үткәрү				
1	Агымдагы	2012 елга	130,0	Жирле бюджет
Барлыгы: 130,0				
Барлыгы «Кайбыч муниципаль районы үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ өчен 16256,31 сум бюджет акчалары бүлеп бирелде				

2021 елга китапханә эшен үстерү өчен 16256,31 сум акча бүлеп бирелгән

«2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районында архив эшен үстерү» ярдәмче программасы

Ярдәмче программа паспорты

Программаның исеме	«2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районында архив эшен үстерү»
Программаны эшләү өчен нигез	- «Россия Федерациясендә архив эше турында» 2004 елның 22 октябрдәге 125-ФЗ номерлы Федераль закон; -«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон; - «Татарстан Республикасының Архив эше турында» 2017 елның 20 июлдәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы.
Муниципаль заказчы – ярдәмче координатор	«Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты» муниципаль казна учреждениесе
Программаны эшләүче	«Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты» Муниципаль казна учреждениесенең архив бүлеге
Подпрограмманың бюджет акчаларын баш бүлүчеләре (башкаручылары)	«Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты» муниципаль казна учреждениесе
Ярдәмче программаның максаты	- архив эше системасын камилләштерү

<p>Ярдәмче программаның бурычлары</p>	<p>-Татарстан Республикасы Архив фонды документларын саклау, исәпкә алу һәм алардан файдалану өчен тиешле шартлар тәэмин итү;</p> <ul style="list-style-type: none"> - юридик һәм физик затларның архив мәгълүматына булган ихтыяжларын канәгатьләндерү максаты белән мәгълүмати ресурсларга үтемлелеген тәэмин итү өчен шартлар тудыру; - «Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты» муниципаль казна учреждениесенең архив бүлегенең матди-техник базасын яңарту; - архив документлары белән комплектлау сыйфатын күтәрү; - жәмгыять һәм аерым гражданныр мәнфәгатьләрендә архив документларын нәтижәле файдалануны оештыру; - архив хезмәткәрләренең һөнәри дәрәжәсен күтәрү.
<p>Ярдәмче программаның төп максатчан индикаторлары һәм күрсәткечләре:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - муниципаль район архивының тарихи яктан әһәмиятле документлары санын арттыру; - юридик һәм физик затларның үтәлгән запрослары саны; - архивның уку залына килгән кулланучылар саны; - архив саклагычларыннан файдаланучыларга бирелгән эшләр саны; - «Архив фонды» ФПК кертелгән фондлар, исемлекләр, саклау берәмлекләре саны; - «Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты» муниципаль казна учреждениесенең архив бүлеген билгеләнгән нормативларга туры китереп кадрлар белән тәэмин итү; - квалификация күтәрү, янадан әзерләү курсларын үткән архив белгечләре саны.
<p>Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары</p>	<p>2021-2025 еллар</p>
<p>Ярдәмче программаның төп чаралары исемлеге</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Архивның техник жиһазлануы: <ul style="list-style-type: none"> - Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы документларын даими саклау өчен шартлар тудыру; - «Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты» муниципаль казна учреждениесенең архив бүлеге мәйданнарын киңәйтү һәм ремонтлау; - «Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты» муниципаль казна учреждениесенең архив бүлеге өчен оргтехника сатып алу; - архив саклау тәрәзәләренә ватылган металл рәшәткәләр урнаштыру; - архив саклау урынында тимер ишек урнаштыру; - сак сигнализациясе урнаштыру; - архив саклау өчен жалюзи алу; - архив саклау урыннарына ут сүндергечләр сатып алу; - стеллажлар һәм архив тартмалары алу. 2. Ретроспектив мәгълүмат алу мөмкинлеген тәэмин итү. Архив документларыннан файдалануны оештыру: <ul style="list-style-type: none"> - Кайбыч муниципаль архивы документларына киңәйтелгән керү мөмкинлеге өчен шартлар тудыру; - архивта даими саклау (тематик) документлары буенча соратып

	<p>алына торган белешмэлэрне оператив башкару һәм социаль-хокукый гарызнамэлэрне үтәүнең нәтижәлелеген арттыру;</p> <p>- Кайбыч муниципаль районы предприятиеләре, оешмалары һәм учреждениеләренә ведомство архивларына электрон документ әйләнеше аша оештыру-методик җитәкчелек итү.</p> <p>3. «Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты» муниципаль казна учреждениесенең архив бүлеген һәм ведомство архивларын расланган нормативлар нигезендә белгечләр белән комплектлау.</p>
Ярдәмче программаны финанслау күләме һәм чыганаclarы	Ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме район бюджеты акчаларынан 1010 мең сум, шул исәптән еллар буенча: 2021 ел - 496,21 мең сум 2022 ел - 509,07 мең сум 2023 ел-522,54 мең сум 2024 ел-527,54 мең сум 2025 ел-532,54 мең сум.
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләрен фаразлау	<p>Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру түбәндәге нәтижәләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк:</p> <p>-архив законнары таләпләре нигезендә Кайбыч муниципаль архивы документларының сакланышын тәмин итү;</p> <p>- Кайбыч муниципаль архивын тарихи яктан әһәмиятле документлар белән системалы тулыландыру;</p> <p>-эш башкаруның, шул исәптән электрон документ әйләнешенең, Кайбыч муниципаль районы архивының матди-техник базасының норматив таләпләренә туры китерү;</p> <p>- физик һәм юридик затларга оператив мәгълүмати хезмәт күрсәтү, гражданның мәгълүмати ихтыяжларын һәм конституцион хокукларын канәгатьләндерү өчен шартлар булдыру;</p> <p>- кадрлар потенциалын ныгыту.</p>
Ярдәмче программаның үтәлешен контрольдә тотуны оештыру системасы	Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру барышын муниципаль заказчы, ярдәмче программаның координаторы «Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкармакомитеты» муниципаль казна учреждениеесе контрольдә тоту.

1. Ярдәмче программаның төп максатлары һәм бурычлары:

- архив эше системасын камилләштерү.

Бу максатка ирешү түбәндәге бурычларны хәл итүне күздә тоту:

- район архивы һәм Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы учреждениеләре архивларының документларын саклау, исәпкә алу һәм алардан файдалану өчен тиешле шартлар булдыру;

- юридик һәм физик затларның архив мәгълүматларына булган ихтыяжларын канәгатьләндерү максатыннан архив бүлегенең мәгълүмати ресурсларына үтемләгән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

- «Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты» муниципаль казна учреждениеесенең архив бүлеге муниципаль казна учреждениеесенең матди-техник базасын модернизацияләү;

- Кайбыч муниципаль архивын яңа архив документлары белән комплектлауның сыйфатын күтәрү;

- жәмгыять һәм аерым гражданныр мәнфәгатләрәндә архив документларыннан нәтижәле файдалануны оештыру;

- архив хезмәткәрләренә һөнәри дәрәжәсен күтәрү.

2. Ярдәмчә программаның төп чаралары исемлегә

№ тб	Чаралар атамасы	Үтәү срогы	Финанслауның иң чик күләме-мең сум					Финанслау чыганагы
			2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024е л	2025 ел	
1	2	3	5	6	7	8	9	10
1. Матди-техник базаны ныгыту һәм модернизацияләү буенча чаралар:								
1.1.	Архив саклагычларны агымдагы ремонтлау	2021-2025						район бюджеты
1.2.	Техник чаралар сатып алу	2021-2025	10	10	10	10	10	
	Металл архив стеллажлары сатып алу	2021-2025	10	10	10	10	10	
2. Архив документларының тиешенчә сакланышын, архивларны заманча саклау-янгын сигнализациясе системалары белән тәэмин итү								
2.1	Документларның физик торышын яхшырту (ремонт, тегү)	2021-2025						
2.2	Архив бүлегендә сак сигнализациясен урнаштыру	2021-2025	10	10				район бюджеты
2.3	Документларны саклау өчен архив тартмалары сатып алу	2021-2025	1	2	1,5	1,5	2	район бюджеты
2.4.	Учреждениеләр архивларындагы документларның	2021-2025						

	сакланышын тикшерү							
3.	Элемтә чаралары, компьютер һәм оргтехника белән тээмин итү	2021-2025						
3.1	Сканерлау жиһазлары сатып алу	2021-2025			8			
4.	Районның архив фондын тулыландыру, архив фонды документлары белән эш итүдә кирәкле технологик процессларны тээмин итү, архив фонды документлары турында мәгълүмати-эзләү системаларын булдыру һәм камилләштерү.							
4.1	Муниципаль архивны Татарстан Республикасы Архив фонды составына кертелгән документлар белән тээмин итү	2021-2025						
4.2	Архивны яңа архив документлары белән комплектлауның сыйфатын күтәрү, шул исәптән документларны электрон рәвештә кабул итү хисабына да	2021-2025						
4.3	Архив бүлеге тарафыннан учреждениеләрдә эш башкаруны оештыру эшендә методик һәм практик ярдәм күрсәтү	2021-2025						
5.	Юридик һәм физик затларның архив мәгълүматларына булган ихтыяжларны канәгатьләндерү максатыннан районның мәгълүмат ресурсларына үтемләлеген тээмин итү өчен шартлар тудыру							
5.1	Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районының Интернет-сайтына мәгълүматлар бирү	2021-2025						
5.3	Архив бүлеге тарафыннан гражданның һәм учреждениеләрне мәгълүмат белән тээмин итүне оештыру	2021-2025						
5.4	Гражданның һәм учреждениеләрнең социаль-хокукый һәм тематик запросларының үтәлешен	2021-2025						

	оештыру								
6. Электрон документ әйләнешен үстерү, шул исәптән архив эше өлкәсендә электрон рәвештә муниципаль хезмәт күрсәтү.									
6.1	Пенсия фонды белән мәгълүмат алмашу өчен программа комплексы сатып алу (VipNet)	2021-2025	10	10	10	10	10		
7. Архив хезмәтләре хезмәткәрләренә һөнәри дәрәжәсен күтәрү.									
7.1	Кадрлар резервын булдыру	2021-2025							
7.2	Архив учреждениеләре хезмәткәрләренә консультация бирү	2021-2025							
7.3	Архив бүлеге һәм архив хезмәткәрләре квалификациясен күтәрү һәм яңадан әзерләү	2021-2025							

3. Ярдәмче программаны финанслау күләме һәм чыганаclarы дигәндә район бюджетының финанс ресурсларын жәлеп итү һәм нәтижәле файдалану күздә тотыла. Ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 2587,9 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

2021 ел-496,21 мең сум

2022 ел-509,07 мең сум

2023 ел-522,54 мең сум

2024 ел-527,54 мең сум

2025 ел-532,54 мең сум

4. Ярдәмче программаны тормышка ашыру механизмы, аның үтәлүен тикшерү

Ярдәмче программаның төп механизмнары.

«Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты» муниципаль казна учреждениесенә архив бүлеге» ярдәмче программасын эшләүче:

– ел саен максатчан күрсәткечләренә һәм программа чараларына чыгымнарын аныклай;

-билгеләнгән тәртиптә «Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты» муниципаль казна учреждениесенә ярдәмче программаны гамәлгә ашыру барышында барлыкка килгән проблемаларны карый һәм аларны карау турында тәкъдимнәр кертә;

-ярдәмче программа чараларының сыйфатлы һәм методик үтәлешен тәмин итә;

-архив тартмаларын, оргтехника сатып алу һәм китерүгә шартнамәләр төзү өчен документлар әзерли;

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруны заказ бирүче, ярдәмче программаның координаторы – «Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты» муниципаль казна учреждениесе контролждә тотта.

5. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру барышында көтелгән соңгы нәтижәләрне фаразлау.

Архив эше өлкәсенең аерым үзенчәлеге шунда: эшчәнлекнең төп нәтижәләре, кагыйдә буларак, социаль нәтижәдә һәм гражданның архив мәгълүматына булган ихтыяжларын арттыруда чагыла. Мондый төрдәге нәтижәләр гадәти статистик үлчәүләргә бирелми. Архив эшчәнлегенең агымдагы нәтижәләрен, аның күләме күрсәткечләрен генә тасвирлый торган күрсәткечләр системасын куллану күздә тотыла. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләгә бәяләү ярдәмче программа чараларын үтәү һәм бурычларны хәл итү дәрәжәсен ачыклау максатында ел саен башкарыла. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләгә бәяләү тиешле ел эчендә ирешелгән күрсәткечләрне расланган күрсәткечләр белән чагыштыру юлы белән башкарыла.

Әлеге ярдәмче программа бурычларын комплекслы хәл итү аны башкару буенча төп чаралар нигезендә гамәлгә ашырыла.

6. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләгә бәяләү

Ярдәмче программаны гамәлгә ашырудан социаль-иқтисади нәтижә түбәндәгечә чагыла:

- документларны саклау өчен архивның техник жиһазланышын яхшыртуда:

а) архив саклау урыны бинасын агымдагы ремонтлау һәм яңа оргтехника сатып алу архив хезмәткәрләренең эш шартларын яхшыртчак һәм кулланучылар өчен тагын да уңайлырак шартлар тудырачак;

б) металл стеллажлар сатып алу район архивына кабул ителгән документлар санын арттырырга мөмкинлек бирәчәк;

- ретроспектив мәгълүматка үтемлекне тәмин итү, архивның документлар базасын саклау, социаль гарантияләр һәм гражданның хокукларын тәмин итү өчен:

а) пенсия фонды белән мәгълүматлар алмашу өчен программа комплексы сатып алу социаль-хокукый характердагы сорауларны кабул итә башларга һәм архив белешмәләрен электрон рәвештә жиберергә мөмкинлек бирәчәк;

б) сканер сатып алу архив бүлеге тарафыннан дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүнең сыйфатын яхшырттырга мөмкинлек бирәчәк;

- документларны яңылардан, искерүдән һәм туздан, тузаннан, пычранудан, текстларны физик саклауны тәмин итәчәк;

- архив тартмаларын сатып алу законлаштырылган эшләр санын арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

«2021-2025 ЕЛЛАРГА КАЙБЫЧ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНДА МУЗЕЙ ҮСЕШЕ» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Ярдәмче программаның	«2021-2025 елларга Кайбыч муниципаль районында музей үсеше» ярдәмче программасы (алга таба – ярдәмче программа)
----------------------	---

исеме	
Ярдәмче программа Заказчысы	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты
Ярдәмче программаның төп эшләрчәсе	«Кайбыч ягы музей» муниципаль бюджет учреждениесе
Әлеге ярдәмче программаны эшләү өчен нигез булып торган норматив-хокукий актлар	«Мәдәният турында» 1992 елның 9 октябрәндәге 3612-1 номерлы Россия Федерациясе законы; «Россия Федерациясе Музей фонды һәм Россия Федерациясендә музейлар турында» 1996 елның 26 маендагы 54-ФЗ номерлы Федераль закон; «Мәдәният турында» 1998 елның 3 июлендәге 1705 номерлы Татарстан Республикасы законы; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 1996 елның 27 апрелдәге 345 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында хужалык эшчәнлегә һәм мәдәният һәм сәнгатьне финанслау нигезләре турында нигезләмә; «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон; «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 1 апрелдәге 60-ТРЗ номерлы ТР Законы; «Дәүләт (муниципаль) учреждениеләренә хокукий хәлен камилләштерүгә бәйле рәвештә Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2010 елның 8 маендагы 83-ФЗ номерлы Федераль закон; Республика һәм муниципаль дәрәжәдәге максатчан программалар.
Ярдәмче программаның максатлары	Жәмгыять үсешенә мөһим ресурс буларак, аларга социомәдәни функцияләргә гамәлгә ашыру өчен музейны комплекслы үстерү.
Ярдәмче программаның бурычлары	Кайбыч районы Музей фондының дәүләт өлешен саклау, өйрәнү һәм комплектлау. Кайбыч муниципаль районының музей фондын популярлаштыру. Музей тарафыннан мәдәни, фәнни-агарту һәм белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру. Музейны мәгълүматлаштыру.
Ярдәмче программаның төп юнәлешләре:	Ярдәмче программа буенча чаралар түбәндәге юнәлешләргә ия: - оештыру чаралары; - музей предметларын һәм музей коллекцияләрен ачыклау, жыю һәм өйрәнү; - музей предметларын һәм музей коллекцияләрен саклауны тәмин итү; - «Кайбыч ягы музей» МБУнең матди-техник базасын ныгыту; - музей эшчәнлеген комплекслы мәгълүматлаштыру; - музей эшчәнлегенә төп формаларын камилләштерү; - музейга килүчеләр санын арттыру; - музей тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә сыйфатыннан халыкның канәгать булу дәрәжәсен күтәрү; - музейның штат берәмлекләрен арттыру.

<p>Ярдэмче программаны финанслау күлэмнэре</p>	<p>2021-2025 елларда Ярдэмче программаны финанслауның гомуми күлэме Кайбыч муниципаль районы бюджеты акчалары исэбеннән 11197240 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча: 2021 ел-21999,60 мең сум 2022 ел-22181,50 мең сум 2023 ел-22389,30 мең сум 2024 ел-2259710 мең сум 2025 ел-22804,90 мең сум Ярдэмче программаны финанслау күлэме фаразланган характерда һәм чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет турында Кайбыч муниципаль районы Карары нигезендә төгәлләштереләчәк.</p>
<p>Ярдэмче программаны тормышка ашыру вакыты</p>	<p>2021-2025 еллар</p>
<p>Ярдэмче программаны гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре һәм аның социаль-икътисадый нәтижелелеге күрсәткечләре</p>	<p>Ярдэмче программа чараларын 2025 елга кадәр гамәлгә ашыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - музей фондларының сакланышын һәм куркынычсызлыгын яхшыртырга; - музей хезмәтләре сыйфатын яхшыртырга; - халыкны төбәкнең мәдәни байлыгына тартырга; - дәүләт исэбенә һәм саклауга куелган музейларның төп фонды предметлары саны ел ахырына ел башына караганда 10 %ка кадәр артуга; -куркынычсызлык саклау-янгын системалары белән жиһазланган музейларның майданнары өлеше 95 % ка кадәр артуга; - төп фонд предметларының гомуми санына карата музей предметларын актив күрсәтүдә жәлеп ителгән чагыштырма күлэме 55 % ка кадәр артуга; - узган хисап чорына караганда музейларга бару 30% ка кадәр артуга; - хисап чорында гражданның социаль якланмаган төркемнәренә һәм мөмкинлекләре чикләнгән затлар тарафыннан музейларга йөрүләр саны узган чорга караганда 20% ка кадәр артуга; -хисап чорында ачылган үз фондларыннан күргәзмәләр санының узган чорга карата 20% ка кадәр артуга; -электрон каталогка кертелгән музей предметлары санының музей предметларының гомуми санына карата 45 % ка кадәр артуга; -компьютерлаштырылган эш урыннары санының хезмәткәрләрнең гомуми санына карата 100 %ка кадәр артуга мөмкинлек бирәчәк.

I. Ярдэмче программаны гамәлгә ашыру сферасының гомуми характеристикасы, шул исәптән аны хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

Жәмгыять тормышында музейларның роле бәяләп бетергесез. Музейлар үткәннәренә дәлилләрән жыеп кына калмыйча, кешелек мәдәнияте эстафетасын туктатмый торган чорлар бәйләнешен тормышка ашырып, үз чорын да расларга тиеш.

Музейның нигезе - ул, барыннан да элек, жентекләп сайлап алынган, фәнни һәм профессиональ яктан үзләштерелгән, тулысынча килүче өчен анлаешлы уңайлы булган музей коммуникацияләре формаларында хезмәткә куелган музей коллекциясе. Музей социаль функцияләренә киң спектрны гамәлгә ашыра: белем бирү, тәрбия, мәгърифәтчелек, ял итү, шулай ук музей предметлары һәм музей коллекцияләре турында мәгълүмат бирү һәм саклау.

Музей-шәхеснең әхлакый юнәлешен формалаштыручы, гражданның патриотик һәм эстетик хисләрен тәрбияләүче бердәнбер мәдәният учреждениесе. Музейларның бу эшчәнлегендә системалылык һәм аудитория белән даими хезмәттәшлек хас сыйфатлар булып тора.

Заманча музей-ул өстәмә белем алу урыны гына түгел, ә интеллектуаль һәм позитив ял итү өчен уңайлы шартлар тудыручы махсус атмосферага ия учреждение дә. Бүген музейга килүчеләргә тәкъдим итә торган хезмәтләр һәм шартлар, аларның сыйфаты жәмгыятьнең ихтыяжларына һәм өметләренә төгәл туры килергә тиеш.

Музейлар балалар һәм яшүсмерләр аңына һәм күңеленә тәрбия йогынтысының чикләнмәгән потенциалына ия. Эзләү-жыю эшендә катнашу, кызыклы кешеләр белән очрашулар, тарихи фактлар белән танышу укучыларга туган якның тарихын һәм проблемаларын белергә, ата-бабаларының гаилә һәм мәктәп булган төбәк икътисадына һәм мәдәниятенә күпме көч һәм күңел салуларын аңларга ярдәм итә. Бу үткән буыннар хәтеренә хөрмәт, мәдәни һәм табигатькә сакчыл караш тәрбияли, моннан башка патриотизм һәм үз Ватаныңа, кече Ватанга мөхәббәт тәрбияләргә мөмкин түгел.

Музей Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районының муниципаль бюджет учреждениесе булып тора.

Музей эшчәнлегенә төп юнәлешләре:

- Мәдәни-белем бирү эшчәнлегенә. Яңа килүчеләргә жәлеп итү. Традицион һәм инновацион эш формалары файдаланып, даими килүчеләр белән эш.
- Музей фондларын туплау. Музей предметлары булуны төп хисап документациясе белән чагыштыру. Фондларны эшкәртү һәм музей коллекцияләре турында мәгълүматларны КАМИСның гомуми базасына, ТР Берләштерелгән каталогына, РФ Дәүләт каталогына кергү.
- Музей иминлегенә һәм музей предметларының сакланышын тәмин итү.
- Музей эшчәнлегенә федераль һәм республика дәрәжәсендә кабул ителгән төп программа документларына туры китереп гамәлгә ашыру.
- Кайбыч районы базасында үткәрелә торган барлык масштаблы чараларда һ.б. да катнашу.

Программаның төп максаты - «Кайбыч ягы музей» муниципаль бюджет учреждениесенә яңа оештыру һәм норматив-хокукый шартларда тотрыклы эшләвен тәмин итү.

Музей фондларның һәркем өчен ачык булуын, аларның куркынычсызлыгын тәмин итү, фондларны саклау һәм комплектауны оештыру, фәнни-тикшеренү һәм мәдәни-агарту эшләре өчен шартлар тудыру өчен хезмәт күрсәтүнең сыйфатын күтәрүне таләп итә.

«Кайбыч ягы музей» муниципаль бюджет учреждениесе 2019 елның 20 апрелендә ачылды.

Музей социаль-мәдәни, фәнни-тикшеренү, экскурсия, мәгърифәтчелек функцияләрен гамәлгә ашыра, күчмә һәм күчәмсез мәдәни һәм тарихи кыйммәтләргә саклый һәм куллана, туристларны кабул итә. Музей экспозициясе Кайбыч муниципаль районы территориясендә яшәүче халыкларның тарихын, мәдәниятен, гореф-гадәтләрен чагылдыра.

Капиталь ремонттан соң музей өчен яраклаштырылган 1955 елда төзелгән бина тарихи әһәмияткә ия, чөнки биредә төрле елларда төрле мөһим оешмалар эшли: район хәрби комиссариаты, милиция бүлегенә, урман хужалыгы һ. б.

Музейның гомуми мәйданы 330, 2 кв. м., экспозиция мәйданы 160 кв. м., күргәзмә мәйданы 48,5 кв. м. тәшкил итә.

Музейның төп стационар экспозициясе: «Кайбыч ягы тарихы»

Бүлекләр:

- «Туган як археологиясе, табигате»
- «Этнография, көнкүреш һәм һөнәрчелек. XIX гасыр ахыры – XX гасыр башы»
- «1930-1960 елларда район тарихы»
- «Сугыштан соңгы елларда район тарихы»
- «Күренекле якташлар»
- «Районның иң яңа тарихы»

Күргәзмә залында «Район бүген» фотокүргәзмәсе эшли.

Аеруча кыйммәтле экспонатлар булып:

- Чүти һәм Кече Урсак авыллары янында табылган борынгы хайваннарның сөякләре, борынгы кешеләрнең хезмәт кораллары;
- Борындык хәзинәсе тәңкәләре (хәзинәне яшереп калуның якынча вакыты 1260 елның беренче яртысы дип билгеләнә). Хәзинә 1986 елда Борындык авылы янындагы урман массивында табылган;
- 1918 елда жимерелгән Божья Илия (1854 елда төзелгән) пәйгамбәрнең чиркәү колоколы кыйпылчыгы тора.

Музей фондлары даими рәвештә тулылана. 2020 елның 1 декабренә төп һәм фәнни-ярдәмче фонд предметлары саны 1929 берәмлеккә тәшкил итә. Музей хезмәткәрләре саны 7 кеше (эшче персоналын да кертеп) тәшкил итә. Штат берәмлекләре саны- 6,25.

Музей үз эшен эшчәнлекнең формаларын, методларын һәм юнәлешләрен камилләштерү һәм яңарту юлларын эзләү нигезендә тәзи. Музей эшчәнлегенең төп төре булып, гадәттәгечә, тематик, күзәтү экскурсияләре үткөрү һәм килчәктә районның истәлекле урыннары буенча экскурсияләр оештыру тора. Музейның мәгълүмат базасы нигезендә лекцияләр, дәресләр, массакуләм чаралар, Кайбыч районы һәм тулаем Татарстан Республикасы тарихы, мәдәнияте, табигате буенча консультацияләр үткәрелә.

Музейга килүчеләрнең төп төркемнәре булып төрле яшьтәге балалар аудиториясе, гаиләләр, район яшьләре, пенсионерлар, инвалидлар, сугыш ветераннары һ. б. тора. Бүген музей тарафыннан эшләнелә торган төрле программалар һәм акцияләр нәкъ менә шушы максатчан төркемнәргә юнәлтелгән. Район халкын мәдәни кыйммәтләргә жәлеп итү музей тарафыннан күргәзмәләр оештыру юлы белән генә түгел, ә күчмә күргәзмәләр, массакуләм чараларда оештырылган күргәзмәләр, Татарстан Республикасы музейлары белән уртак күргәзмәләр оештыру юлы белән дә тормышка ашырыла. Музей әйберләренең актив күрсәтүдә жәлеп ителгәннәренең өлеше 40 процент тәшкил итә.

Музей эшчәнлегенең хәл ителергә тиешле проблемалары:

- музейның матди-техник базасының житәрлек дәрәжәдә үсеш алмавы;
- музейның саклау-янгын сигнализациясе, махсулаштырылган күргәзмә һәм фонд жиһазлары белән житәрлек дәрәжәдә тәмин ителмәве;
- барлык музей фондын мәдәни-белем бирү, фәнни-агарту максатларында актив кулланмау; муниципаль музейның мәгълүматлаштыруның житәрлек булмавы;
- Кайбыч районы тарихын аеруча киң күрсәтергә мөмкинлек бирүче музей мәйданнарының житәрлек булмавы;
- инфраструктураның начар үсеше аркасында мәдәни туризмның житәрлек дәрәжәдә үсмәве.

Төп чараларның атамалары	Башкару чылар	Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	2020 ел (база елы)	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Музей фондын тарих эсәрләр һәм мәдәният, тарих һәйкәлләре белән тулыландыру	музей	Музейның дәүләт исәбенә һәм саклауга куелган төп фонд предметлары санының ел башына караганда ел ахырында нисбәте, %	100	100	100	100	100	100
Музейларны янгын	музей	Музейның саклау-	65	70	75	80	90	95

куркынычсызлыгы системалары белән тээмин итү		янгын куркынычсызлыгы системалары белән жиһазландырылган майданнары өлеше, %							
Мәдәни-белем бирү, фәнни-агарту максатларында музей фондын куллануны активлаштыру	музей	Төп фонд предметларының гомуми санына карата музей предметларын актив күрсәтүгә жәлеп ителгәннәренәң чагыштырма күләме, %	40	40	40	45	50	55	
Реклама эшчәнлеген һәм PR эшчәнлекне активлаштыру	музей	Хисап чорында музейларга йөрүчеләрнең алдагы чорга мөнәсәбәте, %	80	80	82	85	87	90	
Күргәзмә эшчәнлеген активлаштыру	музейлар	Хисап чорында үз фондларынан куелган экспонатларның карата алдагы чорга мөнәсәбәте, %	20	25	30	35	40	45	
Социаль якланмаган төркемнәр, шулай ук мөмкинлекләре чикләнгән затлар тарафыннан музейларга йөрүне оештыру	музейлар	Социаль якланмаган гражданныр төркемнәре һәм физик мөмкинлекләре чикләнгән затлар тарафыннан музейларга бару санының узган чорга карата мөнәсәбәте, %	20	20	23	25	27	30	
Музейларны компьютер техникасы белән жиһазлау	музейлар	Компьютерлаштырылган эш урыннары санының хезмәткәрләрнең гомуми санына карата мөнәсәбәте, %	90	95	95	100	100	100	

II. Ярдәмче программаның төп максатлары һәм бурычлары

Ярдәмче программаның төп максатлары:

- музей фондларын формалаштыру һәм үстерү өчен хезмәт күрсәтүләрнең сыйфатын арттыру;
- музей фондларының сакланышын тээмин итү;
- аны нәтижәле файдалану өчен шартлар тудыру.

Моннан чыгып, программаның төп бурычлары:

- расланган планнар нигезендә фондларны туплау өчен оптималь шартлар тудыру;
- музей фондларын саклау һәм сакланыш өчен оптималь шартлар тудыру;
- фәнни һәм музей эшчәнлеген камилләштерү, фәнни-тикшеренү эшләре, музей фондларын формалаштыру, музей архивын формалаштыру, экспозиция-күргәзмә эшчәнлегенә, экскурсия-лекция эшчәнлегенә, мәдәни-агарту эшчәнлегенә өчен яңа технологияләр һәм жайланмалар куллану.

Проектның һәр бурычы комплекслы характерда һәм музей эшен үстерүнең өстенлекле юнәлешләрен тормышка ашыруга юнәлдерелгән. Стратегик максатка ирешү һәм ярдәмче программаның стратегик бурычларын хәл итү программа чараларын гамәлгә ашыру хисабына тәэмин ителә.

III. Ярдәмче чаралар исемлеге

Әлеге ярдәмче программа кысаларында 1 нче кушымта нигезендә чаралар системасы түбәндәге максатларда гамәлгә ашырылачак:

- музей фондларын сыйфатлы комплектлау;
- музейга килүчеләр өчен уңайлы шартлар тудыру;
- музейда чаралар, район конкурслары үткәру;
- музей хезмәткәрләре кадрларының квалификациясен күтәру.

IV. Ярдәмче программаны ресурслар белән тәэмин итүне нигезләү

Ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме район бюджеты акчалары исәбеннән-11197240 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

- 2021 ел-21999,60 мең сум
- 2022 ел-22181,50 мең сум
- 2023 ел-22389,30 мең сум
- 2024 ел-22597,10 мең сум
- 2025 ел-22804,90 мең сум

Ярдәмче программаны финанслау күләме фаразланган характерда һәм тиешле финанс елына ТР Кайбыч муниципаль районы бюджеты проектын формалаштырганда ел саен аныкланырга тиеш.

V. Ярдәмче программаның социаль-икътисады нәтижелелеген бәяләү

Ярдәмче программаны тормышка ашыру районның музей өлкәсендә булган барлык ресурслар (мәдәни-тарихи, кадрлар, матди-техник) белән нәтижелә идарә итүгә ярдәм итәчәк, бу исә музейлар тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын яхшыртырга мөмкинлек бирәчәк. Болар барысы да Татарстан Республикасының мәдәни мирасын популярлаштыру юлы белән Кайбыч районының кызыклы образын формалаштыра.

2021-2025 елларда музей һәм музей фондын үстерү.

Кайбыч ягы музей территориясендә «ачык һавада музей» дигән яңа музей объекты булдыру. Музей экспозицияләрен киңәйтү (музей территориясен реконструкцияләү һәм яңадан жиһазландыру)	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты Авыл жирлекләре (киләшү буенча) мәдәният бүлеге Музей	2021-2023
Кайбыч районы тарихыннан музей фонды комплектлау	Музей	2021-2025

Музейның техник жиһазланышы	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, музей	2021-2025
Музей коллекцияларен реставрацияләү	Музей	2021-2025
Музей фондының сакланышын тәэмин итү (жиһазлар, янгын сигнализациясе системасы, видеокүзәтү белән тәэмин итү)	Музей	2021-2025
Нәшрият эшчәнлегә	Музей	2021-2025
Мәдәни-белем бирү чараларын үткәрү	Музей	2021-2025
Туган якны өйрәнү буенча фәнни-тикшеренү эше	Музей	2021-2025
Экспозицияне камилләштерү	Музей	2021-2025
Квалификация күтәрү һәм республика музей берләшмәсе тормышында катнашу	Музей	2021-2025